

ת"פ 11271/09/18 - מדינת ישראל נגד פלוני

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 11271-09-18 מדינת ישראל נ' פלוני (עציר)
תיק חיצוני: 121016/2018

בפני	כבוד השופט ירון מינטקביץ
המאשימה	מדינת ישראל ע"י עו"ד שיר קמה
נגד	
הנאשם	פלוני ע"י עוה"ד מירה אמסלם וסלבה רודנקו

החלטה

רקע

לפני בקשת הנאשם לבטול כתב האישום אשר הוגש נגדו, המייחס לו עבירה של הפרת הוראה חוקית. ואלו עובדות האישום:

בסמוך לשנת 1992 נשא הנאשם לאשה את גב' ש"ב (להלן: **המתלוננת**). בשנת 1998 הגישה המתלוננת נגד הנאשם לבית הדין הרבני תביעה למתן גט וביום 1999 ניתנה החלטה, לפיה על הנאשם לתת למתלוננת גט לאלתר (להלן: **צו הגט**), אך מאז ניתן הצו סרב הנאשם לתת למתלוננת את גיטה.

בשל סירובו של הנאשם למתן גט, הורה בית הדין לכלוא אותו בבית סוהר מאז חודש יולי שנת 2000 ועד שנת 2018, על מנת לכפות עליו את מנת הגט. לאורך התקופה הורה בית הדין הרבני מעת לעת להחמיר את תנאי מאסרו של הנאשם, ובכלל זה להחזיקו בבידוד לפרקי זמן שונים, לרבות בימות חג, הוא הועבר לבתי סוהר בהם תנאי הכליאה קשים, הוחזק עם אסירים השפוטים בגין עבירות חמורות ונמנעו ממנו זכויות ובהן החזקת ציוד אישי ושימוש במכשיר טלפון.

חרף כל אלה, עמד הנאשם בסירובו לתת למתלוננת גט, עד למועד הגשת האישום.

עמדות הצדדים

ב"כ הנאשם טענו, כי יש לבטל את האישום בשל מספר פגמים שנפלו בו. לשם הנוחות אתייחס לטענות הנאשם (ובמידת הצורך גם לעמדת המאשימה) כסדרן:

שימוע

נטען, כי זכות השימוע של הנאשם לא קוימה - ודין טענה זו להדחות:

ראשית יאמר, כי אף מהבקשה עצמה עולה, כי נשלח לנאשם מכתב יידוע (נספח 1). משכך, עמדה המאשימה בנדרש ממנה על פי הדין.

שנית יאמר, כי הנאשם עצור עד תוך ההליכים, ועל כן כלל לא ברור האם היה צורך לשלוח את מכתב הידוע, לאור הוראת סע' 60א(ז) לחוק סדר הדין הפלילי.

ומעבר לכך יאמר, כי גם במקום בו יש חובת ידוע אשר הופרה, אין תוצאת הדבר ביטולו של האישום. ר' למשל ע"פ 1053/13, היכל נ' מדינת ישראל.

פגיעה בזכות ההיעצות

נטען, כי הודעות הנאשם נגבו מבלי שנתנה לו אפשרות להוועץ בעורך דין. גם דין טענה זו להדחות:

ראשית יאמר, כי תוצאתה המקסימלית של פגיעה בזכות ההיעצות היא פסילת הודעת נאשם שנתנה מבלי שהתאפשר לו לשוחח עם עורך דין. אין כל תמיכה לטענה, כי הדבר עלול להביא לבטלות ההליך כולו. אך בנסיבות הענין אף אין בסיס עובדתי לטענה:

מהודעות הנאשם, נספחים 2 ו- 16, עולה כי הנאשם הוזרר כדין והוסברה לו זכותו להוועץ בעורך דין. משכך, בשלב זה לא ניתן לטעון כי זכות ההיעצות נפגעה. יתרה מכך, הנאשם הודיע לחוקר כי הוא אינו צריך עורך דין, ואף שמר על זכות השתיקה, כך שלא ניתן להצביע על כל פגיעה שנגרמה לנאשם משום שלא התייעץ.

בחירת סעיף חיקוק לא מתאים

נטען, כי הוראת החיקוק אשר יוחסה לנאשם, סעיף 287(ב) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: **החוק**), עניינו הפרת **"צו שניתן מאת בית משפט לשם הגנה על חייו, גופו או שלומו של אדם אחר מפני המפר"** וכי לא עולה מעובדות האישום כי מדובר בפגיעה בשלומה של המתלוננת, ועל כן לכל היותר ניתן ליחס לנאשם עבירה על סעיף 287(א) לחוק העונשין, שעניינו הפרת **"הוראה שניתנה כשורה מאת בית משפט או מאת פקיד או אדם הפועל בתפקיד רשמי ומוסמך לאותו ענין"**.

המאשימה השיבה לעניין זה, כי לשיטתה, התיבה "שלומו של אדם" שבסע' 287(ב) לחוק, מתייחסת גם לפגיעה שאינה גופנית, וכי סרוב למתן גט פוגע בערכים בסיסיים, ובהם הזכות להנשא שנית, הזכות להוליד ילדים ולפגיעה כלכלית, ועל כן מהווה פגיעה בשלומה של אדם.

דין טענת הנאשם בנקודה זו להתקבל, גם אם לא מטעמיה:

המחוקק ראה להבחין בסעיף 287 בין צו שניתן בית משפט לבין צו שנתנו גורמים מוסמכים אחרים: הפרת **"צו שניתן מאת בית משפט"** (ס"ק ב) עונשה עד ארבע שנות מאסר, ואילו הפרת **"הוראה שניתנה כשורה מאת בית משפט או מאת פקיד או אדם הפועל בתפקיד רשמי ומוסמך לאותו ענין"** (ס"ק א) עונשה שנתיים מאסר. ר' להבחנה בין בית משפט לבין בית דין. לשם הדוגמה גם הוראות סע' 256 ו- 264-266 לחוק). בענייננו, צו הגט ניתן על ידי בית דין רבני, אשר אינו בית משפט.

עמדת המאשימה בעניין זה, כי בתי דין דתיים מהווים "בית משפט", מכיוון שנתונה להם סמכות שיפוט ייחודית בענייני נישואין וגירושין, אינה יכולה לעמוד. גם העובדה שבתי דין מוסמכים לתת בעניינים שונים צווים והחלטות, אשר גם בתי משפט מוסמכים לתת, אינה הופכת אותם לבתי משפט לעניין הוראת הסעיף. הכלל הוא, כי בפלילים יש לפרש את הדין באופן מצמצם, ולא ראיתי להרחיב פרשנות המונח "בית משפט" לכל טריבונל המוסמך להוציא צו אשר גם בית משפט מוסמך להוציא.

משהופרה הוראה שלא ניתנה על ידי בית משפט אלא על ידי בית דין, לא ניתן לייחס לנאשם עבירה על סעיף 287(ב) לחוק אלא עבירה על סעיף 287(א).

מעבר לדרוש אומר, כי מצאתי טעם גם בטענת ב"כ הנאשם, כי צו הגט אינו צו שנועד "להגנה על חייו, גופו או שלומו של אדם":

לשונו של סעיף 287(ב) ברורה, כי סעיף זה אוסר הפרת צוים שנועדו למנוע פגיעה גופנית או נפשית, כגון קביעת תנאי שחרור בהליכי מעצר, צווי איסור הטרדה מאיימת או צוים לפי חוק למניעת אלימות במשפחה. מבלי להקל ראש בתוצאות של הותרתה של אישה עגונה, כפי שפורטו על ידי המאשימה, מדובר בערכים שונים, אשר לא סעיף 287(ב) נועד למנוע פגיעה בהם אלא סעיף 287(א). הפרשנות המוצעת על ידי המאשימה למונח "שלומו של אדם" נראית מרחיבה מדי, שלא לומר מאולצת, ומוציאה מקרא מידי פשוטו.

לפיכך מתקן כתב האישום בדרך של שינוי הוראת החיקוק לעבירה על סעיף 287(א).

התיישנות ושיהוי

נטען כי העבירות המיוחסות לנאשם התיישנו, ובכל מקרה כתב האישום הוגש בשיהוי ניכר, של 18 שנה. גם דין טענות אלה להדחות:

לענין ההתיישנות יאמר, כי עבירה של הפרת הוראה חוקית היא עבירה נמשכת, כל עוד מופרת ההוראה החוקית, ומירוצ ההתיישנות מחל מיום פקיעת ההוראה החוקית (או מיום שהנאשם הפסיק להפר אותה). משאין טענה שהנאשם נתן למתלוננת גט, או שצו הגט בוטל, הרי שהעבירה מתקיימת ונמשכת עד היום.

לענין השיהוי יאמר, כי אכן, ניתן היה להגיש את האישום מוקדם יותר. עם זאת, השיהוי הוא סעד מן הצדק, ומי שלכאורה מפר ברגל גסה הוראה חוקית לאורך כמעט עשרים שנה, בכך שמסרב לתת גט כפי שנצטווה, אינו יכול לטעון לשיהוי בהגשת האישום נגדו. מכל מקום, ב"כ הנאשם לא הצביעו על כל פגיעה שנגרמה לו בשל מועד הגשת האישום.

הגשת אישום בניגוד להנחיית פרקליט המדינה

נטען, כי האישום הוגש בניגוד להנחיה, כי חקירה תהיה רק באישור פרקליט מחוז, ובמקרה זה פרקליט המחוז לא אישר לפתוח בחקירה, אלא רק בדיעבד.

עיון בהנחיה מלמד, כי אכן נאמר בה (סעיף 17) שהחלטה על פתיחה בחקירה והגשת כתב אישום תהיה באישורו של פרקליט מחוז או משנהו. עם זאת, סעיף זה נמצא בפרק הנוגע להעמדה לדין של צדדים שלישיים המעורבים באי ציות לגט, ולא בפרק ההנחיות הכלליות, ועל כן לא ברור האם נדרש אישורו של פרקליט מחוז לחקירה בעניין סרבנות גט

בכלל, או חקירתו של צד שלישי בלבד.

מכל מקום, מדובר בהנחיה פנימית ולא בהוראת חוק, ומהחומר עולה כי ניתן אישור בדיעבד לחקירה ואישור מראש להעמדה לדין. משכך לא ראיתי כי נפל פגם בהחלטה לפתוח בחקירה, וככל שנפל פגם, הוא רופא.

בטלות כפיית הגט

נטען, כי החלטת בית הדין הרבני מיום 23.10.18 מבטלת את כפיית הגט ומשמיטה את הקרקע מתחת ההליך כולו. לא מצאתי ממש בטענה. בית הדין אכן ביטל את הוראת כפיית הגט, אך ציין באופן שאין ברור ממנו, כי לא ביטל את צו הגט עצמו. וגם לו היה בית הדין מבטל את צו הגט, לא היה בכך כדי להכשיר בדיעבד את הפרת הצו לאורך עשרים שנה (גם אם היה בכך כדי להשליך על מידת העניין הציבורי שבניהול ההליך).

הכפפת הדין הפלילי לדין הדתי

נטען, כי הנחיית פרקליט המדינה קובעת שניתן להגיש אישום רק באישורו של בית הדין הרבני, ועל כן הדבר מהווה "הדתה" של הדין הפלילי והכפפתו לדין הדתי, באופן שמפקיע את שיקול הדעת מהתביעה לרבנים. דין הטענה להדחות:

עיון בהנחיה מלמד כי לא נדרש אישור של בית הדין, אלא כי על התביעה לקבל את עמדת היעוץ המשפטי של בתי הדין הרבניים, על מנת למנוע חשש שאם ינתן גט בעקבות ההליך הפלילי, הוא יראה כגט לא תקף מבחינה הלכתית.

אכן - אין מדובר בהנחייה שגרתית, אך לא ראיתי פסול בכך שהמאשימה מקיימת התייעצות עם גורמי חוץ על מנת לברר תוצאות ניהולו של הליך. אין בכך הפקעה של שיקול דעתה של המאשימה ולא "הדתה" של ההליך הפלילי, אלא הנחיה לקבלת נתונים נוספים בטרם מפעילה המאשימה את סמכויותיה, על מנת שתוצאת ההליכים לא תביא לפגיעה במתלוננת, אם בשל ההליך הפלילי יינתן גט.

סיכון כפול

נטען, כי העמדת הנאשם לדין למרות שריצה מאסר ארוך מהווה "ענישה כפולה" או "סיכון כפול". המאשימה השיבה לעניין זה, כי ההליך הפלילי והליך כפיית הגט הם הליכים שונים, אשר נועדו למטרות שונות, ועל כן אין מניעה לנקוט בשניהם נגד אותו אדם.

אכן, הנאשם היה במאסר תקופה ארוכה בשל הפרת צו הגט, וכיום הוא עצור עד תום ההליכים ומואשם בהליך פלילי בשל הפרתו של הצו, ועניין זה מחייב התייחסות. עם זאת, יש ממש בטענה כי מדובר בהליכים שונים, אשר נועדו למטרות שונות:

הליך כפיית הגט, כשמו, נועד להפעיל לחץ על אדם עד אשר יתרצה ויתן גט. מדובר בהליך הצופה פני עתיד, וביד האדם מושא ההליך להפסיקו בכל רגע נתון, בכך שימלא את צו הגט. בהליך זה ניתן לומר, כי באופן מטאפורי מפתחות בית הסוהר נמצאים בידי הצדדים להליך: סרבן הגט יכול לצאת מבית הסוהר מיד כאשר יתרצה ויתן לאשתו את גטה - כשם שהאשה יכולה לחזור בה מבקשתה לכפיית הגט. הליך פלילי נועד להשיג מטרות שונות, ובהן הוקעת העברייני וענישתו, לשם הרתעתו והרתעת הרבים, ואין הנאשם או המתלוננת יכולים ליזום אותו או להפסיקו.

אמנם קיימים קווי דמיון בין שני ההליכים, שכן שניהם כרוכים בהפעלת סמכויות שלטוניות של הרשות כלפי סרבן גט, אך אין האחד מוציא את השני. ממילא, אין מדובר ב"סיכון כפול" (ככל שטענה זו בכלל קיימת במשפט הישראלי), שהרי הליך כפיית הגט אינו הליך פלילי, והנאשם לא עמד בסכנת הרשעה.

משכך דוחה גם טענה זו.

בשולי הדברים אציין, כי צרמה לי הפנייתו של המאשימה בתשובתה לטענות להחלטת בית המשפט המחוזי, בערר בשאלת מעצר הנאשם עד תום ההליכים. מדובר בהליכים שונים ומקבילים, ושאלות עובדתיות ומשפטיות נדונות בהם באופן שונה. לא ניתן להסתמך בתיק העיקרי על החלטה שנתנה במסגרת הליכי המעצר, גם אם נתנה על ידי ערכאה בכירה ממני. ר' למשל ע"פ 12772-01-18, עמוס נ' מדינת ישראל.

פגמים בהליך בבית הדין הרבני

ב"כ הנאשם הפנו לפגמים ותקלות שונים שנפלו לשיטתם בהליך בפני בית הדין הרבני והליכי כפיית הגט. דין טענות אלה להדחות על הסף:

פסיקה עקבית קובעת, כי הליך פלילי שעניינו הפרת הוראה חוקית לא נועד לביקורת שיפוטית על ההוראה החוקית שהופרה, בדרך של תקיפה עקיפה, אלא במקום בו מדובר בהוראה בטלה מעיקרה. ככל שיש לנאשם השגות על החלטות וצווים שניתנו בעניינו בהליכים קודמים, היה עליו להעלותן במסגרת אותם הליכים, ולא להמתין להליך הפלילי. ר' למשל ע"ח 12516-05-14, אטינגר נ' מדינת ישראל והפסיקה המצוטטת בו.

סיכום

מורה על תיקון כתב האישום, בדרך של שינוי הוראת החיקוק לעבירה על סע' 287(א) לחוק העונשין

ודוחה את יתר טענות הנאשם.

ניתנה היום, י"א שבט תשע"ט, 17 ינואר 2019, במעמד
הצדדים.